

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Sacramentalis

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

XII. De effectibus & cæremoniis Baptismi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42272

De effectibus, & caeremoniis Baptismi.

RESOLUTIO I. *In Baptismo, infunditur gratia habitualis cum virtutibus infusis.*] Hoc patet tum ex dictis supra cap. 6. tum quia baptismus institutus est ad hominem justificandum à peccato originali, & etiam actualibus, ut dicetur postea: justificatio autem non fit sine gratia, & virtutibus infusis, ex dictis ubi de gratia.

Nota 1. Hoc non tantum de adultis, sed etiam de parvulis intelligendum esse: certum quippe est parvulos in baptismo justificari; atqui ut tradit Concil. Trident. sess. 6. cap. 7. in ipsa justificatione, cum remissione peccatorum, homo accipit fidem spem, & charitatem. Unde can. 13. idem Concil. statuit, infantes post baptismum inter fideles computandos esse, quia scilicet fides ipsis cum aliis virtutibus infunditur.

Nota 2. Aequaliter dispositis æqualem gratiam in Baptismo conferri, inæqualem verò iis qui inæqualiter se habent. Cujus ratio est, quia quodlibet sacramentum ex certa lege, & promissione Dei, habet certum & determinatum effectum gratiæ, non secus ac certam & determinatam significationem: hoc enim spectat ad providentiam divinam, ut singulis agentibus sive moralibus, sive physicis determinatam agendi vim, certosque effectus præscribat. Hinc ergo fit, ut ex parte sacramenti, quod operatur per modum agentis naturalis, æqualis effectus producat; adeoque si in effectu sit inæqualitas, ea ex inæquali suscipientium dispositione petenda sit.

Ex dictis collige, infantibus in Baptismo æqualem gratiam infundi: cum enim ad Baptismum per proprios actus se disponere nequeant, ex hac parte sunt pares; quare æquum est, ut paripsis gratia conferatur,

DE SACRAMENTIS. CAP. XII. 75

tur, cum ex parte sacramenti, nulla sit inæqualitas. Nec dicas inæqualitatem posse se tenere ex parte prædestinationis: si enim Deus duos infantes elegit ad inæqualem gloriam, non propterea putandum est, eum per Baptismum inæqualem gratiam eis collaturum; sed potius eum curaturum, ut ejusmodi infantes non moriantur, priusquam media ad inæquales gratiæ, & gloriæ gradus assequendos ordinata, ipsis applicentur.

RESOLUTIO II. *Per Baptismum tollitur omnis macula siue peccati originalis, siue actualis, itemque omnis pœna peccatis debita.* PRIOR PARS si mitur ex Conciliis Florentino, indecreto Eugenii & Trident. *sess. 5. can. 5. & sess. 14. cap. 2.* Ex quibus locis patet per baptismum tolli totum id, quod veram & propriam rationem peccati habet, & per illum homines prorsus novam in Christo fieri creaturam, plenam & integram peccatorum omnium remissionem consequentes.

Unde sumitur *ratio*, quia proprium est baptismi, ut per illum homo ita justificetur, ut omnino moriatur vetustati peccati, ac fiat veluti nova creatura; omnia autem peccata ad vetustatem peccati pertinent, quare baptismus habet vim ea omnia remittendi. Quod tamen intellige de peccatis quæ baptismum præcedunt: quod enim sequentia non possint remitti, per solam recordationem baptismi præteriti, statutum est in Concilio Trident. *sess. 7. can. 10. de baptismo,*

Posterior pars probatur ex dictis Conciliis: nam Florentinum docet in baptismo remitti omnem pœnam, quæ pro culpa debetur: Unde monet non esse imponenda opera satisfactoria iis qui baptizantur, ob peccata ante baptismum patrata. Concil. verò Tridentinum *sess. 6. cap. 14.* ait pœnam temporalem non totam semper tolli per sacramentum Pœnitentiæ, ut per baptismum.

Congruentia est, quia per baptismum homo per-

d z

fectè

fectè assimilatur morti Christi ex Paulo *Rom. 6.* sicut ergo Christus morte sua peccatum, & quoad culpam, & quoad poenam perfectè superavit; ita congruum est ut baptismus, habeat vim delendi peccata, & quoad culpam, & quoad poenam. Præsertim cum per illum homo exuat veterem hominem cum actibus suis, fiatque veluti nova creatura, cui peccata antiqua etiam quoad poenam, imputari non debent.

Observandum autem, hæc non esse intelligenda de poenis; quas homo ex humana lege per peccatum incurrit; nec de poenis, quæ ex principiis naturæ oriuntur, quales sunt mors, fames, morbus, & similes poenalitates, sed de iis quæ à Deo ob peccata extrinsecus infliguntur, quales sunt poenæ inferni & purgatorii.

RESOLUTIO III. *Effectus Baptismi impeditur per fictionem susipientis, eâ verò ablata. Baptismus præteritus incipit sortiri suum effectum.*] Ut hoc intelligas, nota susipientem baptismum dupliciter posse fingere; vel quatenus non intendit recipere sacramentum, vel quatenus etsi velit sacramentum recipere, non est dispositus ad gratiam in eo recipiendam. De priori fictione, quæ irritat sacramentum, hic non agimus; sed tantum de posteriori, quæ etsi non repugnet sacramento illius tamen effectum primarium impedit; eo quod Deus nullum adultum ad iustitiâ admittit, nisi ad eam debitè se disponat, ut non semel dictum est. Unde prima nostræ resolutionis pars probata relinquitur.

Secunda non aliter probari solet, quam auctoritate Augustini qui eam perspicuè tradit *lib. 1. de Baptismo contra Donatistas cap. 12. & lib. 3. cap. 13.* Quare post tam eximium Ecclesiæ Doctorem, Theologi omnes docent, recedente fictione conferri; virtute ipsius baptismi præteriti, gratiam sanctificantem, & dona supernaturalia, quæ ipsam comitari solent. Item remissionem peccati originalis, omniumque mortalium, quæ ante baptismum patrata fuerunt, ac totius poenæ

DE SACRAMENTIS CAP. XII. 77

pœnæ ipsis debitæ. Quia nimirum baptismus recedente fictione verè regenerat, & facit alium hominem ex August. locis citatis; quare eos omnes effectus præstare debet, ac si ritè susceptus esset.

Quo loco advertendum 1. Ut baptismus fictè susceptus reviviscat, sufficere attritionem supernaturalē, si baptizatus non peccavit mortaliter suscipiendo baptismum, aut post illius susceptionem. Cùm enim non sint delenda nisi peccata quæ baptismum præcesserunt, quæque virtute illius deleta fuissent, si suscipiens actum veræ attritionis elicuisset: nulla est ratio cur eadem illa dispositio ad eundem effectum non sufficiat.

Advertendum 2. Si fictè baptizatus postea peccavit mortaliter, ad fictionem tollendam requiri per se loquendo veram contritionem. Cùm enim sacramenta non sint instituta ad tollenda peccata futura, per baptismum non delentur nisi quæ ante illum commissa sunt. Quare si post illius susceptionem alia commissa sint, ut fictè baptizatus consequatur remissionem peccatorum, debet elicere actum contritionis; aut certè si sola attritione præditus est, ad sacramentum Pœnitentiæ accedere. Quædam alia ad fictionem spectantia videri possunt in alio tract. *disp. 4. de Baptismo sect. 3.*

RESOLUTIO IV. *Varia sunt caremonia Baptismi, quarum aliæ præcedunt, aliæ comitantur, aliæ sequuntur Baptismum.* In primis ante omnia Catechumeni solebant olim dare nomina sua, ut baptizandorum numero ascriberentur. Ex qua consuetudine factum est, ut etiam nunc quando adulti accedunt ad baptismum, Sacerdos ab illis quærat, quo vocentur nomine. Imò Rituale Romanum jubet, ut in baptismo parvulorum, Sacerdos accepto nomine baptizandi, ad baptismum accedat. Illud autem nomen ab aliquo Sanctorum sumendum esse, Catechismus Concilii Trident. præcipit *part. 2. cap. 2.*

n. 60.

Secundò, dato nomine, Catechumeni per dies aliquot instruebantur, de rebus quæ ad fidem, & ad bonos mores pertinebant. Qui mos adhuc in Ecclesia viget, eumque servandum Rituale monet, ubi de baptismo adultorum.

Tertiò ab eo die quo Catechumeni nomina sua dabant, usque ad diem baptismatis, fieri solebant septem scrutinia, ut certo constaret, an qui baptizandi erant, verè & ex animo fidem Catholicam amplecti vellent. Porro ad hunc morem alludere videtur Rituale Romanum, cum ait loco citato, ejus qui vult baptizari, voluntatem & propositum sæpius exploranda esse.

Quartò baptizandus abrenuntiabat Satanæ, & omnibus operibus, ac pompis ejus, quæ caremonia fiebat in ipsis scrutiniiis, & postea etiam paulò ante baptismum, idque verso in occidentem vultu. Nunc verò fieri solet abrenuntiatio, paulò ante baptismum, quando scilicet Minister perit à Catechumeno, ad fores Templi stante, an abrenunciet Satanæ, &c. neque interest in quam mundi partem baptizandus versus sit.

Quintò post abrenunciationem Satanæ fiebat fidei professio, quod etiam nunc servatur, quando Sacerdos interrogat Catechumenum, an credat in Deum Patrem omnipotentem, creatorem cœli & terræ. An credat in Jesum Christum, Filium ejus Unicum Dominum nostrum, natum, & passum. An credat & in Spiritum sanctum, Ecclesiam Catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, & vitam æternam. Quibus interrogationibus satisfacit baptizandus, ad singulas dicens, Credo, neque Symbolum integrum recitat tunc; sed postea simul cum Sacerdote, quando ingressus est Ecclesiam, & fiunt exorcismi, ut notatur in Rituali Romano.

Sextò sequuntur insufflationes ad exorcismum spectantes; quas facit Sacerdos, super faciem Catechumeni,

DE SACRAMENTIS. CAP. XII. 79

meni, ut ab illo dæmonem expellat. Quæ caremō-
nia ab Ecclesia, etiam hoc tempore servatur; siquidē
sacerdos, postquam baptizandum interrogavit, ut
jam dictum est, quater in faciem illius insufflat, non-
nulla verba proferens, quæ habentur in Rituali Ro-
mano, ubi agitur de Baptismo adultorum; de quo
præsertim hæc omnia, intelligenda sunt, cū ritus
illi qui in parvulorum Baptismo servantur, ab aliis
non nihil differant.

Septimò signum crucis in fronte, & in pectore Ca-
techumeni sola manu Sacerdotis infigi solebat.
Quod etiam nunc est in usu, in solemni abomini-
stratione Baptismi: Sacerdos enim pollice fron-
tem, & pectus baptizandi signat, dicens, N. Ac-
cipe signum crucis tam in fronte, quàm in corde,
&c. Et post orationem, Te deprecor, iterum pol-
lice, fronti, auribus, oculis, naribus, ori, pectori, &
scapulis totidem signa crucis imprimit: ei que post-
eà toti benedicit sub hac verborum forma, signo
te totum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus
sancti.

Octavò manuum impositio non semel super bap-
tizatum fieri solebat, quod etiam nunc est in usu: nam
quando Sacerdos baptizandum signavit modo præ-
dicto, imponit illi manum, & recitat orationem, O-
mnipotens sempiterne Deus, &c. Rursus, postquam
sal illi degustandum dedit, imponit illi manum reci-
tans orationem, Deus Abraham, Deus Isaac, &c. Et
idem facit terciò post exorcismum, Ergo maledicte
diabole, recitans orationem cui titulus est Deus im-
mortale præsidium, & sæpe aliàs, ut præscribitur Ri-
tuali Romano.

Nonò sequebantur exorcismi, qui etiam nunc
apud nos diligenter observantur, adhibitis va-
riis orationibus, quæ non finiuntur more aliarum
verbis illis, Per eundem Christum Dominum
nostrum, sed istis, Per eum qui venturus est judi-
care vivos & mortuos, & sæculum per ignem,

quia scilicet daemones diem iudicii valde pertimescunt.

Decimò sal à Sacerdote benedictum, baptizando degustandum porrigebatur, quod etiam hodie est in usu, ante daemonis adjurationes: tunc enim Sacerdos pollice dextro, & indice parum salis benedicti in os Catechumeni immittit, dicens Accipe sal sapientiae, propitiatio tibi sit in vitam æternam. Amen.

Undecimò aures, & nares Catechumeni extremis digitis saliva illitis tangebantur, quæ etiam caeremonia religiosè nunc observatur: Sacerdos enim pollice, & indice sumens sputum (quod est symbolum sapientiae) tangit primum aurem dextram, tum sinistram baptizandi dicens, in odorem suavitatis.

Duodecimò baptizandus oleo ungebatur in pectore, & in scapulis, quod etiam nunc fit in Ecclesia Latina. Verum nota hanc unctionem esse distinctam ab unctione ex chrismate, de qua postea. Et hæc de caeremoniis quæ baptismum præcedunt. Veniamus ad eas quæ illum comitantur.

Decimotertiò initio nascentis Ecclesiae Catechumeni baptizari solebant in fluviis, in fontibus, in viis, in domibus, &c. Temporis verò progressu ædificata fuerunt baptisteria, in quibus celebraretur baptismus. Porro in qualibet civitate unum duntaxat extruebatur baptisterium, idque prope majorem Urbis basilicam, cujus loco nunc in singulis Ecclesiis habemus fontem lapideum, extra quem neminem licet baptizare, nisi urgente necessitate, aut si baptizandus esset filius Regis, vel supremi cujusdam Principis.

Decimoquartò duo olim tempora ad baptizandum destinata erant, nimirum Vigilia Paschatis, & Vigilia Pentecostes, extra quos dies, baptismus nisi in gravissima necessitate conferri non poterat. Quamvis autem hæc consuetudo jamdudum sit antiquata;

alii

DE SACRAMENTIS. CAP. XII. 81

illius tamen adhuc nonnulla vestigia cernuntur. Primo enim quia à die baptismatis, usque ad octavam Paschæ, baptizati vestibus albis induti incedebant, hinc factum est, ut Dominica prima post Pascha, Dominica in Albis appellata fuerit. Deinde mos ille etiam servatur nunc in Vigilia Paschæ, & Pentecostes, benedicendi fontem in quo baptismus confertur, ac tandem in iisdem solemnitatibus, quædam verba inseruntur in canone Missæ, ad baptizatos spectantia.

Decimoquinto ad baptismum non adhibebatur aqua, nisi benedicta, atque mixtione chrismatis & olei consecrata. Jam verò post orationes quibus fons benedicatur, Sacerdos primò infundit oleum Catechumenorum, secundo chrisma, tertio utrumque simul, ac denique oleum miscet cum aqua, & manu spargit per totum fontem, de quo vide Missale Romanum. Quid autem faciendum sit, quando aqua valde imminuta est, aut omnino deficit, habes in Rituali Romano, ubi de materia baptismi.

Decimosexto baptismus olim per trinam immersionem perfici solebat, quod etiam nunc servatur à Græcis: hæc tamen consuetudo non est in usu in Ecclesia Latina, quæ communiter trina aquæ infusione baptismum perficit.

Decimosextimo baptizandus habet susceptorem, qui illum è sacro fonte levet, & de rebus fidei, si opus sit instruat: qua de re *cap. 11.* sufficienter actum est. Et hæc de caeremoniis baptismum comitantibus, superest ut de subsequenibus pauca dicamus.

Decimooctavo dabatur pacis osculum, quo Sacerdos significabat recens baptizatum, quem osculabatur, esse fratrem nostrum. Verùm hæc caeremonia non amplius est in usu.

Decimonono baptizatus ungebatur chrismate in vertice capitis, qui mos adhuc viget in Ecclesia

Latina. Quia verò olim die Palmarum capita infantium lavabantur, ut ad jam dictam unctionem præpararentur, hinc vulgò dies illa Capitulavium appellabatur.

Vigesimo, baptizati veste alba induebantur, quæ cæremonia adhuc servatur Romæ, quando adulti solemniter baptizantur in Sabbato Paschæ. Et in baptismo ordinario album sudariolum capiti baptizati impositum, quoddam prædictæ cæremoniæ vestigium dici potest.

Denique cereus ardens baptizato dari solebat, qui ritus etiam nunc apud nos observatur: non tamen degustatio lactis & mellis, lotio pedum, & alia quæ olim erant in usu.

CAPUT XIII.

De essentia sacramenti Confirmationis.

RESOLUTIO I. *Confirmatio est verum novæ legis Sacramentum, à Christo Domino institutum.* PRIOR PARS est de fide, determinata in Concilio Trident. sess. 7. de Confirmatione can. 1. his verbis; Si quis dixerit, Confirmationem baptizatorum otiosam esse cæremoniam, & non potius verum, & proprium Sacramentum, &c. anathema sit. Idem ostendi posset ex aliis Conciliis, summorumque Pontificum, & Patrum autoritatibus: verum cum inter Catholicos nullum hac de re sit dissidium, iis supersedemus; præsertim cum videri possint in alio tractatu de Sacramentis part. 2. disp. 5. sect. 1.

Posterior pars est jam de fide, ut patet ex dictis cap. 3. ubi ostendimus, Sacramenta omnia novæ legis fuisse à Christo instituta. Hinc autem colligitur Confirmationem neque à Melchiade Papa, ut volunt hæretici, neque à Concilio Meldensi, ut sentiunt quidam Scholastici, institutum fuisse. Præsertim cum constet ex plerisque authoribus antiquis, sacramen-